

Toespraak door directeur-Generaal Hoger Onderwijs, Beroepsonderwijs, Wetenschap en Emancipatie (DGHBWE) bij de Transgendergedenkdag op zaterdag 19 november 2011 in Amsterdam

[N.B. Alleen het gesproken woord geldt!]

Beste mensen – dames, heren en anderen,

‘Je bent zo mooi anders dan ik.

Natuurlijk niet meer of minder

maar

zo mooi anders.

Ik zou je nooit anders

dan anders willen.’

Dit bekende gedicht van Hans Andreus gaat over de liefde. Maar, het is ook een ode aan diversiteit. Mensen zijn nu eenmaal niet hetzelfde.

Ze verschillen in religieuze en politieke overtuiging, in etnische achtergrond, in sekse en in geaardheid. Maar ook in gender: hoe ze hun sekse ervaren en hoe ze dat uiten. Het is één van de belangrijkste uitdagingen in de menselijke beschaving om met al die verschillen tussen mensen, respectvol om te gaan.

We staan hier op een strategische plek om stil te staan bij wat er gebeurt als mensen andere mensen veroordelen, afkeuren en vervolgen omdat ze anders zijn dan henzelf.

Homoseksuelen, joden, anarchisten, vrijmetselaars en andere groepen die buiten de nazi-ideologie vielen, zijn in de Tweede Wereldoorlog gedood en vervolgd. Tijdens de jaarlijkse herdenkingen staan wij stil bij die tijd, met één heldere conclusie: dát nooit meer.

U heeft deze plek met elkaar gekozen om de jaarlijkse, internationale transgender-gedenkdag te houden. Ik vind het een grote eer om hier namens Minister Marja van Bijsterveldt te mogen spreken, maar tegelijkertijd maakt het mij ook een beetje verdrietig.

Transgender zijn is een vorm van ‘anders zijn’, hetgeen helaas ook nu, anno 2011, door heel veel mensen op deze wereld nog moeilijk geaccepteerd wordt. Erom lachen, pesten en buitensluiten zijn gangbare reacties. Geweld is de ergste vorm.

Om de dag wordt er ergens op de wereld een hatecrime tegen transgenders begaan, zo blijkt uit de statistieken. Niet alleen ver weg, maar ook dichterbij. In oktober nog in Turkije. In 2007 voor het laatst in Nederland, voor zover we weten. En achter de cijfers gaat heel veel leed schuil.

Transgenders zijn mensen die geboren worden met een conflict. In uw hoofd was u man, vrouw, geen van beide óf juist allebei. Maar uw lichaam was anders en u moest zich uiten op een manier die niet bij u paste.

Gelukkig is de wetenschap zover gevorderd dat u, als u transseksueel bent, uw lichaam kunt aanpassen aan wie u zich voelt. Dat ervaart u, zo heb ik me laten vertellen, als 'opnieuw geboren worden'. Ik kan het niet invoelen, maar de weg ernaartoe lijkt me behoorlijk ingrijpend. U krijgt uw geluk in het leven niet cadeau.

U moet ervoor knokken. Ik heb daar ongelooflijk veel respect voor.

Sommigen onder u willen niet de hele weg gaan van geslachtsaanpassing, maar zij willen zich wel uiten zoals dat bij hen past. Ook dát is een keuze waarvoor we respect moeten hebben. Niet de arts, niet de rechter niet de staat zijn leidend, nee, dat bent uzelf!

De kunstenaar van dit monument wil dat hier het verdriet uit het verleden, het conflict uit het heden worden herdacht. Maar ze wil dat we er ook inspiratie uithalen voor de toekomst. En dat kan. Want we willen de acceptatie van transgenders in Nederland vergroten. Veel transgenders zijn werkloos, of depressief. En van transgenders met een baan, voelt veertig procent zich niet veilig. Dat weten we uit onderzoek van Rutgers Nisso. (En volgende week maakt het CBS cijfers bekend over transseksuelen op de arbeidsmarkt.)

Dat moet echt anders: iedereen verdient een plek in de samenleving waar hij of zij volledig tot zijn/haar recht komt.

Ook dat is een reden dat ik u hier vandaag, namens Minister Marja van Bijsterveldt, mag toespreken. Zij wil u graag laten weten dat we weer nieuwe stappen zetten om vergroting van de acceptatie te bereiken. Ik vertel u graag welke dat zijn.

U heeft een geweldig actieve vereniging die voor uw belangen opkomt: Transgender Netwerk Nederland. Daarnaast is er de expertorganisatie Transvisie. Het ministerie van OCW ondersteunt deze organisaties waar mogelijk. Zo hebben we er in goede samenwerking voor gezorgd dat met name de zichtbaarheid van jonge transgenders enorm is toegenomen. Een prachtig fotoboek dat twee jaar geleden is uitgekomen, trok heel veel media-aandacht.

Ook het wetsvoorstel erkenning genderidentiteit is een enorme sprong voorwaarts, De procedure wordt korter, de plicht tot sterilisatie wordt geschrapt en vervangen door de overtuiging "duurzaam tot het andere geslacht te behoren". Het zorgt ervoor dat officiële documenten, zoals je paspoort, sneller worden aangepast na een geslachtsverandering.

Het bevorderen van sociale acceptatie van transgenders houdt voor ons niet op bij de landsgrenzen. We vervullen al langer een gidsfunctie binnen Europa, als het gaat om de emancipatie van lesbiënnes, homo's, biseksuelen en transgenders (LHBT). LHBT-rechten zijn mensenrechten! In dat kader geven we ook het netwerk Transgender Europe subsidie om hem in staat te stellen goed werk te verrichten in diverse Europese landen. En we ondersteunen internationaal werk, zoals een expertmeeting die afgelopen week werd gehouden op het ministerie van OCW.

We doen stappen voorwaarts, maar we zijn er nog lang niet. Daarom doe ik, tot slot, aan u een driedelige oproep:

Ten eerste: met de hate crime-aanpak, de aanpak van 'Roze in Blauw' bij de politie en het meldpunt op de website van Transgender Netwerk Nederland, hopen we dat er meer aangifte wordt gedaan van discriminatie en geweld tegen transgenders. Maar als u bij intimidatie of geweld geen aangifte doet, kunnen we geen actie ondernemen. Dus: overwin uw angst, die ik overigens heel goed begrijp, stap over die drempel als u zich onveilig voelt, en maak het kenbaar.

Mijn tweede punt: ik vraag u om desgevraagd mee te werken, aan een studie van het Sociaal Cultureel Planbureau dat uw welzijn en veiligheid gaat onderzoeken. Om een representatief beeld hiervan te krijgen, is het nodig dat veel mensen hieraan meewerken.

En ten derde, het meest belangrijke punt, last but not least: blijf uw gezicht tonen aan anderen. En wees en blijf trots op het feit dat u durfde te worden wie u bent. Vrij naar Hans Andreus: 'Want we zouden u nooit anders dan anders willen'.